

Skogsfrun och Tasse vid Draggberget

Tomas Ljung

En sällsynt upplevelse

En dag i augusti var vi i skogen mellan Dala-Järna och Leksand och plockade hallon. Eftersom jag är mer intresserad av svamp tog jag med mig svampkorgen och gick in i skogen, som är gammal granskog med inslag av björk. Där stötte jag efter en stund på skogsfruar, så jag ställde kvar svampkorgen så att jag skulle hitta tillbaka och gick och hämtade mina föräldrar och syskon som plockade hallon vid bilen.

När vi kom till stället räknade vi skogsfruarna och kom fram till att det var ca 50 stycken. Vi upptäckte också att det på nästan samma fläck fanns stor klubbsvamp, blåsippsblad, vissnade tvåblad och knärot.

Vi var dit flera gånger efter det och hittade skogsfruar på fler och fler ställen. Sammanlagt såg vi ungefär 120 stycken + spindelblomster och några lavskrikor.

Stina Nilsson, Dala-Järna

Brännan på Draggberget

Ja, det var verkligen en märklig plats som Stina med familj stötte på vid Draggberget i västra Leksands ödemarker sommaren 1993. Jag fick höra talas om den samma vecka och bestämde möte med familjen, som tog mig dit. Bara ett par veckor tidigare hade jag besökt områdets södra delar. Jag hade hittat lite blågröe i en brant och sedan vänt när skogen blev för spinkig. Sådana missar kan man göra. Den spinkiga skogen var i själva verket gammal "tusenbrödratallskog", som uppkommit efter en brand 1905.

Mötet med denna skog är minnesvärt. Redan då man kommer längs den nybrutna skogsbilvägen västerifrån, som skär rakt genom området, frapperas man av skogens karaktär. Tallskogen är bitvis så tät, att en älg som vi överraskade på vägen, inte kom in bland träden förrän efter flera försök.. Men skogen är alltså 90 år gammal. Inne bland stavatallarna i sluttningen finner man grova brandstubbar och uppåt toppen står någon enstaka sparad gammeltall. Här och var står sälgar och aspar - och trånar, fr a på det stora hygget i norr, som togs upp häromåret. Marken är täckt av stora block och är här och där nedskuren i små bäckflöden. Stråkvis gör sig någon rikare bergart påmind redan genom förekomsten av skogsvicker i vägkanterna. Mot sjön Stor-Draggen i öster är stränderna sumpiga och lövrika. En grov sälg intill vägen är helt överväxt av lunglav.

I sluttningens nedre delar, strax innan man når vändplanen, är skogen äldre, glesare och mer grandominerad, med fuktiga små björkpartier här och var. Det är här vi stannar och går in bland björkarna vid den oländiga bergssluttningens fot.

Bland fjolårslöv och blåsippblad sticker verkligen en mängd *Epipogium* upp, rikligt blommande och utdunstande sin säregna, starka och tunga doft. Denna doft, som allt efter upptäckarens referensramar sagts påminna om banan, vanilj eller budoar, och som en gång kunde få den legendariske torvmosseforskaren Robert Tolf att efter hundra meters intensivt nosvittrande slutligen hänryckt kasta sig ned på knä inför "Satyrium". Om man får tro Albert Engström alltså.

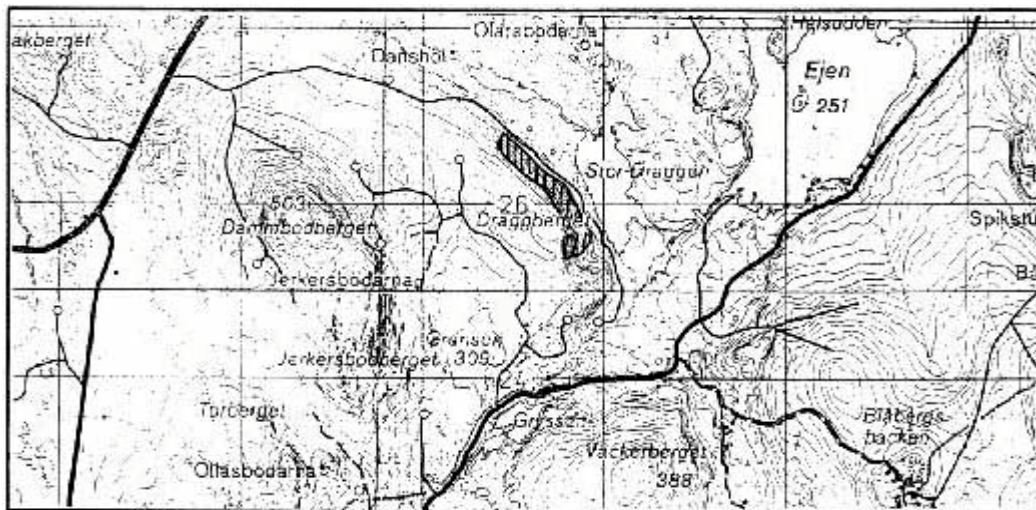
Skogsfrun tycks inte växa direkt i de avbrända partierna, utan i fuktiga små gräsrika svackor och på blottad jord intill små temporära bäckfåror, både i björkmorarna och granskogen. Troligen är dock hela området påverkat av brand, såtillvida att frigjord näring från den avbrunna sluttningen ovanför måste ha samlats därnere, just där skogsfem trivs bäst. Detta förhållande erinrar om brandområdet på Gåsberget i Ore, där skogsfan växer i de nedre, fuktiga delarna av lövbrännan. Intar därmed skogsfinn möjligen ett mellanläge mellan de brandskyende och de brandgynnade arterna?

Jag blir även förevisad den pampiga klubbsvampen (*Clavariadelphus pistillaris*), av familjen Nilsson. Den är tidigare aldrig påträffad i Dalarna.

Ett par återbesök har bekräftat stället botaniska (och allmänna) värde. Vid mitt andra besök mötte mig färska vargspår i vägkanten, samt en hel familj nyfikna lavskrikor, vilka uppenbarligen häckar i området.

En brant lövrik sluttning mellan vägen och sjön är intressant. Här strömmar en bäck ned mot en gräsmyr och kantas av blåsippa, skogsvicker, nattviol och grönkulla. I myrkanten finner man bl a ängsvide.

Vägen som löper in i området bröts av markägaren STORA för sex år sedan. Sedan avverkningen norr om berget utfördes samma vinter, har ingen huggning skett. Enligt kommunekolog Staffan Muller i Leksand har en överenskommelse gjorts, där STORA frivilligt avstår från fortsatt avverkning i området. Förhoppningsvis kotroner området att i framtiden kunna bli ännu ett kommunalt reservat.

Den märkliga skogen i Draggsberget . Ungefärlig utbredning